

Подільське СЛОВО

З любов'ю до вас!

50 років

№12 (5219) П'ятниця, 24 березня 2017 року

12 сторінок

Реформи | Децентралізація

Підніmemo села — підніmemo Україну!

20 березня відбулося п'яте засідання Ради регіонального розвитку під головуванням Президента Петра Порошенка.

У засіданні взяли участь понад тисячу представників різних регіонів України, у тому числі й делегація з Тернопільщини.

Під час зустрічі обговорювали наслідки блокади Донбасу, способи покращення соціального захисту учасників АТО, шляхи реалізації найбільш масштабних інфраструктурних проектів, запланованих на 2017 рік, зокрема покращення міжобласного сполучення.

Водночас акцентували увагу й на необхідності продовжити заходи з детінізації економіки, особливо на регіональному рівні, та ефективності використання бюджетних коштів.

Президент Петро Порошенко переконаний, що Україна демонструє позитивні тенденції розвитку за всіма напрямками проведення реформ: підвищення рівня мінімальної зарплати та її впливу на бізнес і бюджет, відновлення банківського кредитування, децентралізація, розвиток дорожньої інфраструктури, реформи системи охорони здоров'я та загальної середньої освіти.

«Три останні роки були справжнім випробуванням для України — для її економіки та соціальної сфери. Країна була на межі дефолту, але нам вдалося вистояти. І сьогодні ми вже є свідками того, як економіка стає на шлях одужання: якщо раніше стояло завдання «вижити», то тепер ми вже можемо переходити до розвитку. В соціальної сфері також відбулася низка реформ — і важливо, що, окрім запровадження нововведень, керівництво держави готове почути зворотний зв'язок — як відбувається їх втілення на місцях», — зазначив Степан Барна.

За словами голови Тернопільської районної державної адміністрації Олександра Похилого, представники районів і громад мали можливість виступити на цьому заході й озвучити напрацювання, здобутки та проблеми, які є в різних регіонах країни, розповісти про шлях розвитку громад.

«Цей захід — надзвичайно доточасний, адже тут зібралось усе керівництво держави. Цікаво було почути думку Президента України, Прем'єр-міністра, міністрів щодо низки важливих та актуальних питань сьогодення. Ми всі працюємо на місцях, щодня до нас звертаються люди і потрібно знати, що їм відповісти, розуміти та вчасно доносити до людей правду про те, що відбувається в державі. Кожна реформа має свої особливості, і далеко не завжди сповна вичерпною та правильною є інформація ЗМІ. Тут ми з перших уст мали можливість почути про зміст реформ, їх концепцію та тлумачення, а також про важливі події в країні, отримали вектор руху та розвитку держави», — зауважив Олександр Ігорович.

«Це — унікальний шанс для спілкування людей, які працюють сьогодні для поступу держави, предметна можливість для кожного голови громади поспілкуватися з міністрами, віце-прем'єром, головами ОТГ, головами РДА стосовно тих проблем, які виникають на місцях. Відверто кажучи, вважаю це позитивною динамікою в частині демократії», — наголосив очільник району.

Виступаючи на п'ятому засіданні Ради регіонального розвитку, **голова Великогаївської об'єднаної територіальної громади Олег Кохман** звернув увагу керівництва країни на основні здобутки та проблеми українського села, акцентуючи, що його підтримка — це фундамент для будівництва нової держави.

«Про враження від зустрічі з першими особами держави, а також про здобутки за більш ніж рік діяльності Великогаївської ОТГ наша сьогоднішня розмова з Олегом Кохманом.»

«Радий, що мав змогу виступити перед першими особами в країні. Передусім, звісно, подякував Президенту та Прем'єр-міністру за підтримку реформи децентралізації. Адже ми на власному прикладі можемо показати, наскільки вона була потрібна для розвитку українського села. Водночас висловив деякі побажання щодо вирішення нагальних проблем. Насамперед, це можливість розпоряджатися землями за межами населених пунктів, на що почув схвальні відгуки.»

Продовження на стор. 2

Петро Куць: "В реформах — майбутнє України"

4

Фотоархів. Лине лемківська пісня тернопільським краєм

5

«Незвичайні екзамен» у Великому Глибочку

7

Захист фруктових дерев від захворювань і шкідників

10

Збройні Сили України — гарантія безпеки та миру в державі
ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА ЗА КОМАНТОМ

Тернопільський об'єднаний міський військовий комісаріат
м. Тернопіль, вул. Тролейбусна, 5,
тел.: (0352) 43-58-19, 066 086-83-24

Грошове забезпечення від 7000 грн.,
одноразова грошова допомога 10000 грн.

ТОВ ЕКК "Роміс"
Проводить експертну оцінку нерухомого майна:
будинків, квартир, земельних ділянок тощо.

Роботи із землеустрою:
приватизація землі; геодезичні роботи;
нормативна оцінка земельних ділянок.

м. Тернопіль, вул. Крушельницької, 18, 7-й пов.,
тел./факс 43-50-27, 067 797-93-04

Реформи | Децентралізація

Підніmemo села — підніmemo Україну!

Початок на стор. 1

Петро Олексійович повідомив, що невдовзі таке рішення буде ухвалено, але тільки прохання до керівництва держави, щоб субвенцію на розвиток громади надавали на початку року, а не наприкінці. Та й добре було б, якби залишок не забирали, якщо та чи інша громада не встигла освоїти ці кошти до кінця року. А вже частіше проблема є оформлення відповідної документації, яка вимагає дуже багато часу.

Під час виступу продемонстрував спеціальну презентацію про нашу громаду, розповів про основні здивовані тим, що за останній рік наш бюджет зріс у сім разів.

Загалом враження від зустрічі дуже позитивні. Адже мали можливість поспілкуватися з головами ОТГ з інших регіонів, обмінятися досвідом, порадитися щодо вирішення тих чи інших питань. Із виступів і неофіційних розмов зробив висновок, що наша Великогаївська громада нічим не поступається ін-

шим. Ми рухаємося в правильному напрямку».

— Минулого тижня ви разом із депутатами сільської ради провели зустріч з жителями громади про річну діяльність громади. Тож які результати?

— Направду, результати роботи є! Ми підготували презентації про кожне село.

Зокрема, організували добровільну пожежну команду, встановили зрошувальну систему на стадіоні у Великих Гаях, відкрили поліцейську станцію, реконструювали шатровий дах над приміщенням клубу та замінили вікна у дитсадку в Товстолузі, придбали комп'ютерний клас і замінили вікна у школі в Грабівці, реконструювали водозабір, закупили у дільничну лікарню біохімічний аналізатор крові, реконструювали вуличне освітлення у Баворові, встановили автобусні зупинки, відремонтували котельню в садочку, зробили бруківку на подвір'ї школи у Скоморохах і ще багато іншого...

Цьогоріч хочемо ми співфінансувати зі Службою автомобільних доріг відремонтувати решту доріг нашої громади. Підрахували, що на це нам потрібно 20 млн. грн. Під час сесії з депутатами обговорили це питання і спільно дійшли висновку, що десять мільйонів гривень ми готові спрямувати на ці роботи.

— Сьогодні в країні триває реформування в освітній та медичній галузях. Які заходи здійснюють у цих напрямках?

— У нашій громаді є свій відділ освіти, який почав працювати з липня минулого року. Колектив працелюбний, відповідальний. Кожен вболіває за свою справу.

Сьогодні напрацюємо варіанти утворення опорного шкіл. Іздимо в села, спілкуємося з педагогами, учнями. Пояснюємо, у чому перевага таких нововведень. А вже основне — надавати якісну освіту кожній дитині.

До слова, щоб діти мали уявлення, якою має бути сучасна освіта, 27 березня ми відправляємо 37 учнів зі всіх шкіл громади до Києва разом з народним депутатом Тарасом Юриком, щоб наших дітей прийняли у Верховній Раді. Після цього дівчата поїде у «Школу майбутнього», що на Київщині.

Правда, нині і ми маємо чим похвалитися. Цьогоріч відкрили у сільських школах сучасні комп'ютерні класи. Найінноваційніший — у Великих Гаях. Схожі відкриваємо у Грабівцях та Баворові.

Щодо медицини. Для нас це трішки проблемне питання. Держава виділила нам субвенцію на розвиток медичних послуг, але у нас поки немає власної амбулаторії, тому ці кошти ми спрямували у районну центральну лікарню,

якого мали скласти стратегічний план діяльності ОТГ. Цей напрямок роботи очолювала Галина Кравчинюк. Була проведена титанічна робота. Над написанням стратегічного плану працювали члени робочої групи. Ми його презентували одразу після звіту. Стратегію жителі громади схвалили. На останній сесії, котра відбулася 15 березня, затвердили остаточну версію документа «Стратегія розвитку Великогаївської громади до 2022 року». Тепер починаємо діяти за чітко сформованим планом.

— У багатьох селах сьогодні працюють клуби, бібліотеки. А у вас?

— Ми підтримуємо культурний розвиток населення. Дуже тішуся, що у нашій громаді живе така свідомо молодь. За відділ культури і спорту у нас відповідає перспективний спеціаліст Степан Гуля. Сільські клуби не стоять без діла. Молодь організувала концерти, вистави. Завідувачі клубів проводять велику роботу. Хочу особливо відзначити роботу, яку виконує відділ культури, який працює в селі Застав'є. Там відбуваються вистави, які збирають повний зал людей.

Проводимо спортивні змагання, наші команди беруть участь у районних чемпіонатах.

— Як громаді діє у Великогаївській програмі ще й 10 соціальних програм. Розкажіть про них детальніше?

— Людям із важкими захворюваннями надаємо допомогу — 10 тисяч грн. ЗОУП, котрі йдуть жити в Застав'є, який належить для країни час на контрактній основі, — 15 тисяч грн.

Також у громаді діє учнівський парламент. Школярі пропонували внести певні зміни щодо тієї чи іншої школи. Ми спрямували їм 100 тисяч гривень. Намагаємося завжди підтримувати добрі наміри.

Великогаївська громада — одна із небагатьох у країні, котра взяла участь у проекті DESPRO, під час

якого мали скласти стратегічний план діяльності ОТГ.

Цей напрямок роботи очолювала Галина Кравчинюк. Була проведена титанічна робота. Над написанням стратегічного плану працювали члени робочої групи. Ми його презентували одразу після звіту. Стратегію жителі громади схвалили. На останній сесії, котра відбулася 15 березня, затвердили остаточну версію документа «Стратегія розвитку Великогаївської громади до 2022 року». Тепер починаємо діяти за чітко сформованим планом.

Як бачите, є над чим працювати, що вдосконалювати. Та, слава Богу, є чим похвалитися. На сьогодні моє гасло: «Підніmemo села — підніmemo Україну!». У цьому напрямку і працюємо».

Зоряна ДЕРКАЧ.

*Від редакції:
22 березня Олег Андрійович Кожман відсвяткував день народження. Тож принагідно вітаємо його зі святом, бажаємо здоров'я, щастя, злагоди, родинної, мудрості, терпіння, вродливості й оптимізму у непростій щоденній праці. Нехай плани й сподівання завжди супроводжує світла фортуна, хай ніколи не покидають вас Божа сила, наснага, дружня підтримка, любов та вірність рідних і близьких. Та щиро сповніть усі мрії, побажань і реалізації життєвих планів. Бажаємо вам невечірньої енергії та наполегливості у служінні народові в ім'я розвитку і процвітання очолюваної вами громади.*

На часі

Уряд пропонує українцям достойну та стабільну старість

Вице-прем'єр-міністр України Павло Розенко вважає, що комплексний підхід до реформування пенсійної системи дасть змогу забезпечити громадянам гідну пенсію.

За його словами, якщо не взятися за пенсійну систему масштабно, то жодних суттєвих зрушень у пенсійному забезпеченні не відбудеться.

— Маємо негативний досвід так званої пенсійної реформи Януковича-Азарова 2011 року, внаслідок якої дефіцит бюджету Пенсійного фонду України збільшився на понад 100 млрд. грн. Це класичний приклад того, як не можна було проводити пенсійну реформу. Тоді під гаслами, що всі скоро житимуть якнайкраще, реформування пенсійної системи звелось виключно до питань солідарної системи: підняти на 5 років пенсійний вік для жінок, збільшити на 10 років страховий стаж для жінок і чоловіків, обмежити права військових пенсіонерів, чорнобильців тощо. Тодішня влада обіцяла, що через 5 років проблема дефіциту Пенсійного фонду буде вирішена. Однак дефіцит збільшився із 40 млрд. грн. до 148 млрд. грн. Тобто, ситуація у пенсійній системі не покращилася, а погіршилася, — наголосив Павло Розенко.

Нині, переконані фахівці, варто врахувати помилки 2011-го і не допустити їх знову. Аби кожна людина могла самостійно будувати своє пенсійне майбутнє, потрібно якнайшвидше запровадити тривірну систему пенсійного страхування.

— Вона передбачає, що солідарний рівень становитиме лише 60% загальної пенсії, 30% — це накопичувальна система і 10% — недержавне пенсійне страхування. І тому, якщо сьогодні знову обмежитися тільки певними трансформаціями солідарної частини, то українці на пенсії продовжуватимуть отримувати лише 60% від тих коштів, які могли б отримувати», — пояснив вице-прем'єр.

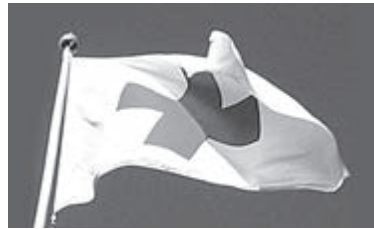
Натомість зволання із запровадженням цієї системи призводить до суттєвих втрат, у тому числі й економічного потенціалу. На думку експертів, кризи 2008-2009 та 2013-2014 років економіка України пережила б набагато краще, якби був ресурс накопичувальної пенсійної системи, який став би «бампером» від того шаленого падіння економіки, у тому числі девальвації гривні.

Вікторія КОРОЛЬ.

Милосердя | Місячник Червоного Хреста України

«Забезпечуючи найголовніше»

Голова Тернопільської райдержадміністрації Олександр Похилій підписав розпорядження про організацію проведення в районі Всеукраїнського місячника Червоного Хреста України з 20 березня до 20 квітня 2017 року з метою привертання уваги суспільства до проблем внутрішньопереміщених осіб та найбільш соціально незахищених і вразливих категорій.

Передбачено спрямувати інформаційно-пропагандистську діяльність на поширення ідей милосердя, гуманності, основних принципів та завдань червонохресного руху, формування здорового способу життя, інформаційного забезпечення цільових програм на період місячника.

Виконавчим комітетам сільських, селищних рад району рекомендовано здійснити комплекс

організаційно-пропагандистських заходів щодо збору коштів, продуктів харчування, одягу для надання адресної допомоги найбільш вразливим верствам населення, які перебувають на обліку в Тернопільській районній організації Товариства Червоного Хреста України і територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Тернопільського району.

Тернопільському районному територіальному медичному об'єднанню, відділу освіти РДА, районному центру, дітегей та молоді спільно з районною організацією Товариства Червоного Хреста України рекомендовано провести в рамках місячника у навчальних

закладах району акції щодо популяризації та дотримання здорового способу життя, санітарно-гігієнічних норм поведінки дітей, підлітків та молоді.

Відділу освіти, сектору молоді та спорту районної державної адміністрації спільно з Тернопільською районною організацією Товариства Червоного Хреста України доручено організувати роботу загонів милосердя у навчальних закладах та молодіжних організаціях з метою надання допомоги самотнім громадянам похилого віку, інвалідам, дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, переміщеним особам із території проведення антитерористичної операції та Автономної Республіки Крим.

Новачі

Українці перейдуть на електронні трудові книжки

Нині сервіс перебуває на стадії розробки. Пенсійний фонд України планує здійснити пілотний запуск восени 2017 року. Як зазначили в Пенсійному фонді, за півроку чиновники планують повністю закінчити оцифрування паперових відомостей. Це дасть змогу пенсіонерам звертатися до органів соціального захисту незалежно від місця реєстрації. Щоправда, тим, у кого стаж почався раніше 2000 року, паперову книжку доведеться таки зберегти, аби мати можливість підтвердити тривалість роботи.

Консультація лікаря

Глаукома: симптоми і лікування

Сліпота — страшна біда. Але запобігти їй можна, якщо регулярно відвідувати окуліста, щоб своєчасно виявити хвороби очей, що призводять до втрати зору. Однією з таких недуг є глаукома.

Що таке глаукома?

Глаукома — хронічне захворювання очей, що супроводжується підвищенням внутрішньоочного тиску. При цьому поступово відмирає зоровий нерв, зір знижується аж до повної сліпоти. Втрата зору, спричинена глаукомою, має незворотний характер.

На жаль, глаукома — розповсюджене захворювання людей, яким за 40. Однак ця недуга вражає і молодь (юнацька глаукома) і навіть новонароджених (вроджена глаукома).

Одним із чинників захворюваності є спадковість. Тому, якщо у близьких родичів була глаукома, потрібно регулярно, хоча б один раз на рік, проходити у офтальмолога, що дасть змогу своєчасно виявити та ефективно лікувати захворювання.

Як розпізнати

Для цієї недуги, крім підвищення внутрішньоочного тиску, є характерним звуження зору, дистрофічно-дегенеративні зміни очного дна і зорового нерва. Хвороба прогресує поступово й непомітно. Її прояви стають відчутними, коли зір відновити вже складно. **Тому рекомендуємо негайно звернутися до лікаря, якщо:**

- відчуваєте поступове звуження поля зору, погіршення спочатку периферичного, а потім і центрального зору;
- періодично помічаєте появу пелени перед очима, кольорових кілець навколо джерела світла;
- переносите напади різкого головного болю, після яких відбувається затуманення зору (біль може виникнути як в очі, так і в ділянці надбрівної дуги або скроні);
- спостерігаєте почервоніння очного яблука.

Форми глаукоми: відкритокутова, закритокутова і вроджена.

Перебіг відкритокутової часто безсимптомний. Поле зору звужується поступово. Цей процес може тривати роками, і люди іноді випадково виявляють, що одне око вже не бачить.

Закритокутова супроводжується сильним головним болем і помітними зоровими порушеннями: зображення стає туманним, з'являється двобаччя і відблиски, навколо джерел світла. Біль, зазвичай, локалізується в надбрів'ї або в скроневій ділянці. Можливий гострий напад.

За будь-якої форми глаукоми необхідно перебувати на диспансерному обліку, контролювати внутрішньоочний тиск через кожні три місяці та проходити призначене лікування, спрямоване на нормалізацію внутрішньоочного тиску.

Лікування

Як правило, закачують очі краплями, які нормалізують внутріочний тиск. На жаль, за допомогою крапель вилікувати недугу неможливо, можна лише тимчасово усунути її симптоми. До того ж до крапель виникає звикання, і їх ефективність знижується. Тому рано чи пізно стає необхідним оперативне втручання.

За відкритокутової форми глаукоми, щоб відновити природний баланс рідини в оці за рахунок полегшення її відтоку, найчастіше призначають хірургічну операцію без розтинів — лазерну операцію з видаленням ураженого глаукомою кришталика з метою сповільнення розвитку захворювання. Однак повернути хороший зір уже не вдасться.

У разі закритокутової форми глаукоми застосовують лазерну операцію з видаленням ураженого глаукомою кришталика з метою сповільнення розвитку захворювання. Однак повернути хороший зір уже не вдасться.

Ознаки гострого нападу глаукоми

Різне підвищення тиску в очному яблуці, яке може призвести до сліпоти, найчастіше трапляється вночі або рано-вранці. Починається сильним болем в ділянці чола, очних западин, перенісся і зубів. Потім з'являється шпигаючий біль в очах, який віддає в плече і лопатку, а також нудота, блювота і загальна слабкість. Око починає сліпнути, світло сприймається немов через туман.

Розширюється зіниця, яка падає світло, не звужується. На дотик очне яблуко стає твердим, а райдужна оболонка ледь помітною. У разі виникнення таких симптомів терміново викликайте «швидку», адже якщо протягом найближчої години не знизити тиск, можливий незворотний пошкодження. Тож без операції не обійтись.

Дії до приїзду лікаря

Біль при нападі глаукоми доволі сильний, тому прийміть знеболюючий (анальгін, пенталгін, спазмалгон) і сечогінний засоби, наприклад, фуросемід.

Опустіть ноги в миску з гарячою водою або на 15-20 хвилин поставте на гомілки гірчичники. Сядьте або ляжте, підклавши під голову високу подушку, і в такому положенні чекайте на «швидку».

Марія СИМЕЦЬ, районний офтальмолог.

Актуально

За які медичні послуги доведеться платити тернополянам після реформи МОЗ?

На українців чекає медична реформа, яка значно змінить систему оплати за медичне обслуговування.

Послуги невідкладної допомоги та догляд під час смертельного захворювання — гарантовано безкоштовні. Обстеження, діагностику — також частково профінансує держава. За естетичну медицину пацієнт сплатитиме самостійно.

Такі ключові моменти медичної реформи анонсував заступник міністра охорони здоров'я Павло Ковтонюк.

"У 2018-2019 роках лікарні, діагностичні центри вторинного і третинного рівня переходять на контракт з Нацслужбою здоров'я і приєднуються до системи. Отже, 3 роки необхідно для повного її розгортання", — заявив Павло Ковтонюк.

Точка зору

Петро Куць: «Реформи — майбутнє України»

Гарний гість — завжди приємність, хороший настрій. Таким є для газети колишній сільський голова села Ступки (1998 — 2015 роки) Петро Филимонович Куць. Майже півстоліття віддав пан Петро праці у Тернопільському районі, а тому ювілей газети вважає особистим святом.

— Петро Филимоновичу, ви працювали в Тернопільському районі фактично з часу його створення?

— Виходить, що так. Але не за тим я прийшов до вас, щоб розповідати про себе. Передусім, хочем усіх, хто нині створює таку цікаву для людей газету, якою є наше «Подільське слово». Вітаю і тих, хто колись працював, хто стояв коло витоків видання. Не важливо, якою була його назва спочатку. Часопис завжди розповідав про людей, їхні досягнення, інколи викривав недоліки, які завжди були і є у нашому житті. Сьогодні особливо приємно взяти газету до рук: чудовий оновлений дизайн, нові рубрики, сторінки у кольорі, цікаві публікації. Кожен, від найстаршого до найменшого, знайде, що почитати.

Вперше про газету довідався, коли 48 років тому прийшов працювати у Тернопільський район. Куцями б не закинула доля (десятиріччя — голова колгоспу «Зоря», чотири каденції поспіль — сільський голова села Ступки, опісля обіймав різні посади у Тернопільській районній раді), був активним дописувачем до «Подільського слова». Зберігаю численні вирізки з моїми статтями, а також, чим дуже пишаюся, грамоти, які отримав від тодішніх

редакторів Михайла Стечина та Галини Мацейків. Газета на мою думку, консолідувала людей, допомагала жити. Тому завжди використовував її як засіб, аби щось корисне повідати людям. Усім, хто нині та у різні роки був причетним до створення нашої «Подільського слова», бажаю здоров'я, творчого й життєвого довголіття. Будьте багаті духовно і фінансово. Відячливим читачів і, що не менш важливо у сучасних умовах, заможних рекламодавців і меценатів.

— Дякую від усього колективу! Петре Филимоновичу, ваші майже півстоліття, віддані Тернопільському району, були неповторними. Як вам живеться на пенсії?

— (усміхається — ред.) Люди чомусь побоюються цього часу, але, скажу відверто, у ньому є свої плюси. Я маю можливість більше часу побути з родиною, чого не вдавалося раніше. Може насолодитися товариством моїх улюблених онуків Діани й Вадимчика. А ще захоплююся вирощуванням кролів породи фландрі і гусей-холмогорів.

— Ви живете у селі Смиківці. До Ступок заїжджаєте?

— Буває. Поклавши руку на серце, скажу, що мені ніколи не було соромно за те, що свого часу

був тут сільським головою. Ступки називають європейським селом за хороші дороги. За моєї каденції тут якісно відремонтували дороги на восьми сільських вулицях, в тому числі з асфальтним покриттям. Встановлено освітлення, особливе підсвічування. Гордість ступківчан — новозбудована каплиця Матері Божої біля джерела з цілющою водою, яку багато хто називає малою Зарваницею. Пам'ятаю про борців за волю України — у реконструйованій символічній могилі ОУН-УПА.

Ви неодноразово бували на підбитті підсумків нашого сільського конкурсу на краще виробництво квітів та найкращий порядок. Пам'ятаєте, як все було урочисто, як цього з нетерпінням чекали люди, а господині змагалися, хто краще і багатше прикрасить своє об'єкту? За моєї каденції були реконструйовані сільської ради, споруджено дитячий і спортивний майданчики, відкрито площу незалежності, яка стала місцем святкувань і відпочинку ступківчан та численних гостей. У цьому мені завжди активно допомагали начальник об'єднання ПАТ «Тернопільгаз», почесний житель села Ступки Олег Караванський та місцевий

підприємець Степан Томчук.

— Як ви ставитесь до реформи місцевого самоврядування? У яких об'єднаних територіальних громадах бачите село, в якому проживаєте, та Ступки, де чотири каденції поспіль були сільським головою?

— Час скептицизму щодо цього для мене вже минув. Реформа місцевого самоврядування — майбутнє України, найкращий досвід європейських держав, як швидше налагодити життя, зробити можливими країну та її громадян. Це бачимо на прикладі Байковецької об'єднаної територіальної громади. Лише проїхавши відмінно відремонтованими дорогами від Байківців до Дубівців, можна відчувати переагу реформи. Це — заслуга держави, яка активно допомагає новоствореним об'єднаним територіальним громадам матеріально, людей, які прагнуть змін на краще, та голови громади Анастасія Кулика — патріота і професіонала, якого не сковує партійна приналежність. Саме таким має бути лідер. Бажав би бачити Ступки саме у цій громаді. Тішать перші, але вб'єдненні Великогаївської об'єднаної територіальної громади, голова якої — Олег Кохман. А Байковецька об'єднана територіальна громада збільшила за минулий рік надходження до

бюджету в 3,5 раза. Майбутнє за тими громадами, де є хоч одне промислове підприємство та, як наслідок, значні відрахування до місцевого бюджету.

— Недоліків ніяких не бачите?

— На мою думку, недостатня роль Кабінету Міністрів України у тому сенсі, що землями за межами населених пунктів об'єднаними територіальними громадами ще не розпоряджаються. Досі не вирішено питання державної субвенції на освіту та медицину. Звідси непорозуміння з оплатою за харчування та перебування сільських дітей, які не мають тернопільської прописки, у міських садочках і школах. Але вірю, що з часом все зміниться на краще.

— Дякую вам, шановний Петре Филимоновичу, за розмову і щирі привітання з нагоди 50-літнього ювілею газети «Подільське слово».

Розмовляла Галина ЮРКА.
Фото з сімейного архіву
Петра КУЦЯ.

Фотоархів

Лине лемківська пісня тернопільським краєм

Вслухаєш у народні пісні «Дівча, дівча, рушай собом», «Дам я яловицю», «Кед мі пришла карта», «В гаю зелененькім», «Червена ружа», «Мила моя», «У горах Карпатах» та інші у виконанні народної самодіяльної хору «Конар Лемківщини» й поринаєш в обійми гір, летиш над простором часу. У цих піснях в обробці іншів у виконанні Федіра Колеса, Філарета Колеса, Анатолія Кос-Ананича й поринаєш в обійми гір, летиш над простором часу. У одну з найбільших трагедій ХХ століття — депортацію (1944 – 1946 роки), розпорошення по Україні, навіть по усьому білому світу, зберіг свою неповторну культуру.

Багатомовна лемківська вчувається чехословацько-моравські, польсько-угорські, хорватсько-сербські наріччя. Це дійсно так, бо лемки, живучи біля підніжжя Карпатських гір — кордону українських земель, упродовж віків залишали свою пісенну культуру, а й мову, побут, звичаї. Та основа у них все ж українська. Тому лемківська пісня воскресає в генетичній пам'яті українця, незалежно від того, в якому куточку землі він проживає...

У моїх руках 9 число газети «Подільське слово» за цей рік. А там стільки справді сонячних фото! Одне з них під номером 21 особу усміхнену жінку — учасницю самодіяльного хору лемківської пісні клубу села Жовтневе (нині Соборне). Хто вони, де тепер, як склалися їхні долі? Щоб відповісти, озбилюся на ці запитання, особа бачу фотоaparату, диктофоном, а ще блокоматом та олівцем, які, на відміну від сучасної техніки, ніколи не підводять, і вирушаю у Соборне. Дорога від Тернополя ніби й не дуже далека, але мовчляк сидіти не хочеться. Замість з попутницею

Ганна Лісняк.

Надією з Чернелева-Руського, яка, поглянувши на фото в газеті, одразу впізнає деяких людей. Дошкандив народної самодіяльного хору «Конар Лемківщини» — подружжя Володимира та Віри Солтисяк, зауважує: «То дуже гарні та поважні люди, учасники й водночас меценати цього хору. Вони вам зможуть більше повідати про жінок на знімці і хор...»

Цій фотографії майже два десятиліття. На передньому краї справа — вчителька музики та співів місцевої школи Галина Форгель. Про це мені розповідає

жителю села Соборне Володимир Солтисяк. У жінки був педагогічний голос. Вона була хорошим педагогом. На жаль, нині покійна. Друга усміхнена жінка — Ганна Лісняк родом із села Козівка нашого району, вчителька української мови та літератури. Приїхала до Соборне після закінчення педагогічного інституту. У селі зустріла свою долю. У подружжя народилося двоє славних синів, один із них — Андрій Лісняк — відомий тернопільський банкір, меценат. Ганна Лісняк — одна з небагатьох, яка співає у хорі майже з початку його створення, тобто з 1968 року. Надію Дручок (третю справа) Володимир Солтисяк називає душею хору. Жінка за-

зовецький). Спочатку працювала касиром. На жаль, також уже покинула цей світ, залишивши по собі світлу пам'ять.

Хоч на другому плані деяких жінок ніби видно нечітко, проте учасниця хору та героїня фотоархіву Надія Дручок упізнає Антоніну Михасів, яка колись працювала секретарем сільської ради (нині проживає у селі Ступки), Галину Кругляк — колишню завідувачку Чернелево-Руським клубом (нині тернопільським) та Павлину Кметик — ланкову колгоспу «Зоря», яка донині залюбки ходить на репетиції та виступає на концертах. Четверту — гарну,

Учасники самодіяльного лемківського хору (село Жовтневе) та лемківський ансамбль «Карпати» (Нью-Йорк, США) із заслуженим працівником культури України Михайлом Сливоцьким і мистецьким керівником Михайлом Рапітою. Липень 1986 року. Село Озерна Зборівського району.

Народний самодіяльний хор «Конар Лемківщини» біля пам'ятного знака до 70-річчя з часу депортації лемків. Село Соборне.

вжди у доброму настрої, любить жарти, легко розв'язує конфлікти. Ніколи ні на кого не тримає зла, хоча різне буває у нашому непростому житті. Пані Надія вважає, що люди, які дарують людям пісню, має бути щирою, нести в душі любов і радість. Працювала економістом у колишньому колгоспі «Зоря», нині на пенсії, але продовжує співати у хорі. «За сумісництвом — дружина сільського голови Соборного та Чернелева-Руського Михайла Дручка», — чую по телефону її голос і відчуваю щирі посмішки. Завершує передній план фото Марія Пелеш — уродженка села Соборне (тепер Чернелив Ма-

молоду й усміхнену жінку поки що не впізнав ніхто.

Це фото, за словами Надії Дручок, зроблено у 1995, 1996 чи 1997 році. На ньому зображена лише лемківського хору клубу села. Є певні вагання щодо місця, де була зроблена світлина. Можливо, це — вестибюль палацу культури «Березиль» ім. Леся Курбаса, де жінки сиділи в очікуванні виступу, або ж хол будинку культури у місті Монастирськ, де хор часто виступав. Тодішній фотокореспондент «Подільського слова» Степан Червінський дуже любив цей колектив, не минав нагоди сфотографувати, щоб голова колгоспу мав

с. Жовтневе

21

Надія Дручок.

лише під час виступу, а й у такій невимушеній атмосфері. Сам Степан жартував, казав жінкам компліменти, тому на фото їхні очі випромінюють тепло та радість.

Моя розповідь була б неповною, якщо б не згадати історію народного самодіяльного хору «Конар Лемківщини». Ще у 40-х роках минулого століття у клубах сіл Соборне та Чернелив-Руський, де компартки художньої самодіяльності, які керували Федір Піндюк, Степан Чубко, Степан Строчень. У 1968 році разом із завідувачим районним відділом культури Андрієм Захреєм створює лемківський хор. Це офіційна версія. Проте у Соборному почула ще й таку історію. Тодішній керівник місцевого колгоспу «Зоря» Михайло Стахура, який очолював господарство з початку п'ятдесятих років упродовж чверть століття, якось заспівав за столом на одному з сільських урочистостей. Хтось тоді так сподобав собі цей спів, що сказав при всіх, може, й жартома, мовляв, не пасіє, щоб голова колгоспу мав

такий гарний голос, а в селі не було достойного співочого колективу. Це дало своєрідний поштовх до створення лемківського хору. Сам Михайло Стахура, керуючи колгоспом, допомагав матеріально, забезпечував виїзди самодіяльних артистів, заохочував мистецьких керівників.

Становлення хору лемківської пісні відбувалося непростим, змінювалися керівники. Хор виступав у селах району й області, брав участь у мистецьких фестивалях. З нагоди 20-річчя з часу створення отримав звання «Народний самодіяльний». Артисти побували з творчою поїзкою у Перемишлі (Польща). У листопаді 1991 року — підготовки до Всеукраїнського референдуму — хористи виступали у Донецькій області, де дали понад 30 концертів. Був час, що, здавалося, хор вже не зможе відродитись. Але прагнення зберегти традиції батьків, любов до пісні перемогли прагматизм початку нового тисячоліття, що прийшов не лише в економіку, а й торкнувся усіх сфер людського життя, в тому числі мистецтва.

У 2007 році народний самодіяльний хор «Конар Лемківщини» з поверненням у колектив керівника Михайла Рапіти та за підтримки сільського голови Михайла Дручка, керівників культури села відновив свою діяльність. До хору влилися молоді сили. «Конар Лемківщини» підтримують меценати Неоніла і Тарас Корнячуки, Наталія та Андрій Лисиньки, Наталія та Іван Панцьо, Віра й Володимир Солтисяки, інші. У репертуарі сучасного хору — лемківські пісні, духовна музика, твори на вірші Тараса Шевченка, повстанські пісні, колядки та щедрівки. Народний самодіяльний хор «Конар Лемківщини» — окраса усіх урочистостей, перлина у дорогому намисті світової пісенної культури.

Галина ЮРКА — ТРП «Джерело». Фото з архіву родини Володимира СОЛТИСЯКА.

Можливо, на цих фотографіях ви впізнаєте себе, своїх рідних, друзів чи знайомих. Напишіть нам, як сьогодні склалися їхні долі. У листі вкажіть номер розповідатимете. Ми опублікуємо ці оповіді на шпальтах газети. Надсилайте свіжі фото, а також спогади з часів, коли були зроблені знімки.

ПОДІЛЬСЬКЕ СЛОВО

Фото Ігоря Бойка, Степана Червінського, Володимира Хацяюка

31

32

с. Біла

Шевченківські дні

«І мене в сім'ї великій, в сім'ї вольній, новій,
не забудьте пом'янути незлим тихим словом...»

Ми пам'ятаємо тебе, Тарасе!

В березні, коли тануть сніги,
І на рясні пролягає веселка.
Повні сил і живої снаги,
Ми вшануємо пам'ять Шевченка.

Учасники виховного заходу. Зліва — вихователь-методист Галина Володимирівна Бутениць, помічниця вихователя старшої групи Марія Степанівна Шклярська, мама дошкільника старшої групи Галина Зеновіївна Бичковська. Справа — Степанівна Шклярська, музичний керівник Наталія Романівна Цупер.

Сценка "Мама і Тарасик".

Стежки життя великого письменника та худочи ще з садка. Тому 10 березня 2017 року у Мишковицькому ДНЗ за участю дітей старшої групи відбулася виховна година на тему: "Ми пам'ятаємо тебе, Тарасе!"

Захід організували вихователь-методист Галина Володимирівна Бутениць, вихователь Любов Василівна Пастух та музичний керівник Наталія Романівна Цупер. На свято були запрошені діти всіх вікових груп і вихователі, завідувач дитячим садком Наталія Юрївна Кузьмак.

Розпочалося дійство весняною "Благословення, деїсту заквітати!" Вихователі й діти старшої групи під мелодійний запис сопілки розповідали про життя маленького Тараса, його нелегку долю. Зіграли сценки за участю батьків — "Мама і Тарасик" (Галина Зеновіївна Бичковська з сином Павлицьком), "Оксанка і Тарасик" (з сестрою Бутеницькою та Андрійкою Кіт). Під час виховної години у

виконанні дітей старшої групи лунали пісні "Тече вода з-під явора", "Садок вишневий коло хати", "Зацвіла в долині (засвіла Олександро) "Якби мені червоний (засвіла Олександр Войцишевський). Галина Володимирівна, Любов Василівна, Наталія Романівна

аккомпанювали "Плавай, плавай, лебедоньку".

На завершення заходу діти під час хвилини мовчання несли у долоньках запалені

лампадки і ставили їх біля портрета Кобзаря як символ вічної пам'яті про великого поета.

Клянемося тобі, Тарасе,
Всі українські діти,
Ми словнико, Тарасе,
Всі твої заповіді!

Галина Володимирівна БУТЕНИЦЬ,
вихователь-методист Мишковицького
ДНЗ "Теремок".

«Далекий і близький Тарас Шевченко»

Є безліч імен, якими пишається український народ. Без них не було б України. Та світоч серед них — Т. Г. Шевченко. Важко назвати поета, який стільки важив би у житті свого народу, як Т. Шевченко. Без його імені не можна уявити нашої літератури, культури, країни.

«Далекий і близький Тарас Шевченко» — таким літературно-музичним вечором відзначили річницю від дня народження Кобзаря в селах Івачів Долішній та Івачів Горішній, який провели працівники культури.

Захід розпочався з молитви. Про життєвий шлях українського пророка розповіла вчитель Ольга Володимирівна Литвінчук. Ведучими були Мар'яна Білоус та Наталія Савіцька. У композиціях, віршах, віршах відлуновали Тараса Савіцького. І болі, його любов до рідної землі і її стражденного народу.

У виконанні чоловічого ансамблю прозвучали твори: «Рече та стогне Дніпр широкий», «Думи мої, думи», «Повіє вітер степовий», «На високий дуже кручі» та інші.

Під час сценки про дитинство Кобзаря. Тарас — Дмитро Радик, Оксана — Юля Сівінська, козак — Тарас Хоптян.

Магія Шевченкового слова тримала у постійному напруженні глядачів. Поезії читали Юля та Андрій Сівінські, Олександр та Вадим Білоус, Мар'яна Білоус, Дмитро Радик, Тарас Хоптян, Вікторія Павлюк, Каміла Стецишин. Сценку про дитинство зіграли: Тарас — Дмитро Радик, Оксана — Юля Сівінська, козак — Тарас Хоптян. У концертній програмі взяли участь не лише місцеві аматори сцени, а й гості з сусіднього села Плотича — родина Каспруків.

На завершення заходу учасники виконали невмирущий «Заповіт». У клубі с. Івачів Долішній була організована виставка творів Кобзаря «Не вмирає душа наша, не вмирає воля». Івачеводолишнівський сільський голова Михайло Федорович Гук подякував усім учасникам за діяльність.

Ольга БЕРКЕТА, завідувача бібліотекою-філією села Івачів Долішній.

Про Шевченка цікаво та по-сучасному

«Пам'ятайте, що на цій планеті, відколи сотворив її пан Бог, ще не було епохи для української, але поети для епохи». Цими словами геніально поетів, але поети для епохи між учнями п'ятих класів у Тернопільській середній спеціалізованій школі І-ІІІ ст. №29 із поглибленим вивченням іноземних мов розпочалися змагання «Ми не забудемо тебе, Тарасе», приурочені 203 річниці з дня народження великого українського Кобзаря.

Дійсно, одні завойовували життя людей одразу, іншим довелося чекати довгі роки до визнання. У нашу літературу Тарас Шевченко ввійшов стрімко, покоривши серця людей. До сьогодні у всьому світі український поет і художник має мільйони прихильників свого таланту.

На своєрідному творчому поєдинку учні школи вкотре

розкрили багатогранні таланти Тараса Шевченка. Школярі співали пісні, які Кобзар Шевченка, перебуваючи на території, читали поезію Тараса Шевченка, інсценізували уривки з його творів, відповідали на запитання про творчість і біографію поета. Усі діти добре упоралися з усіма завданнями, показали хороші знання, проте найкраще це вдалося учням 5-Б класу. Переможці були нагороджені грамотами й подарунками. Інші учасники теж отримали нагороди.

Захід підготували вчителі української мови та літератури Тернопільської середньої спеціалізованої школи І-ІІІ ст. №29 із поглибленим вивченням іноземних мов Олександр Степанівна Чіпак і Тетяна Богданівна Вороняк, які доклали максимум зусиль, щоб захід запам'ятався та був для учнів якнайкориснішим.

Галина ЮРКА.

У Малому Ходачкові вшанували Кобзаря

У березні у всьому світі традиційно проводять Шевченківські дні, бо Кобзар — не тільки співець України, а й усіх людей на землі, серця яких наповнює пошана до українського пророка.

Родинне свято на вшанування пам'яті про Кобзаря влаштували мешканці Малого Ходачкова. 19 березня дорослі й діти зібралися у місцевому клубі.

На свято вшанування пам'яті на мелодію «Рече та стогне Дніпр широкий» у виконанні сільського духового оркестру (керівник — сільський голова Володимир Береза). Про значимість Шевченкової поезії розповів односельчанам голова ради старійшин Михайло Івасюк. Діти й молодь читали твори поета, показали інсценізації уривків із його драм «Великий льох», «Катерина», «Гайдамаки».

Учасники дійства, «Катерина», «Гайдамаки».

Учасники заходу на сцені місцевого клубу.

Учасники заходу на сцені місцевого клубу.

Тетяна Тихонюк, заслужений працівник культури України, відмінник освіти Михайло Полюга, бібліотекар сіл Малий Ходачків — Ольга Стецько та Костянтинівки — Олександра Пиндус.

Марія ПОПІВ, депутат Малоходачківської сільської ради.

О, Україно, волею сповта,
нехай не буде більше вже ярма...

Віє вітер понад Дніпром, хвилі розвіває,
Де в Каневі у могилі Тарас спочиває,
Спочиває його тіло над Дніпром-рікою,
З буйним вітром розмовляє про вольну волю.

Темна нічка землю вкрила, усе спочиває,
Не спить вітер на калині, калину гойдає.
І гойдає, і сумує, ще й тугу приносить,
Над могилкою Шевченка вибачення просить:

«Любий батьку, Тарасе, втрасти ту провину,
Що не змогли так ладити, як ти, Україно».
Заснув вітер на калині, калина заснула,
Не спить в хаті серед ночі молодий хлопчина.

Бо в грудях його серденько вже біль відчуває,
І про ньеньку-Україну він переживає.
«Як виросту я, батьку Тарасе, зламаю ті кайдани,
І загою Україні наболілі рани!»

Ольга ЛИЛИК, с. Малий Ходачків.

Славені земляки | Високий подвиг в ім'я Церкви

Хресний шлях Йосифа Сліпого

«Держава для народу — це те саме, що власна хата для родини. То духовна будова, що в ній народ виховується, живе своїм вільним життям».

Йосиф Сліпий.

В історії кожного народу є яскраві поста-ти, без яких немислиме його минуле, сучас-не і майбутнє. Тому дуже важливо віддати належне тим, хто у надзвичайно складний і суперечливий час запаливав досвітні вогні.

У релігійно-культурному житті україн-ського народу ХХ століття саме такою непе-ресічною постаттю був наш крайнин Йосиф Сліпий. Його називають християнським великомучеником. Він ніс тяжкий хрест ке-рівництва церквою-страдницею, витерпів, як зазначив кардинал Мирослав Іван Люба-чівський, «18-літнє мучеництво в тюрмах... витримав чи не найтяжчі часи... — сталін-щину». Життя і служіння Патріарха — ви-сокий подвиг в ім'я української Церкви. Його ім'я як волю луганського патріота, в історію України як полум'яного ватріота, в бор-за волю народу, однієї з найвизначніших особистостей минулого століття не лише в Україні, а й у всьому світі.

У Мишковицькій школі проведено конференцію «Хресний шлях Йо-сифа Сліпого». Її підготували учні 10 класу, вчитель історії Марія Михайлівна Сирник, студентка історичного факультету ТНПУ ім. В. Гнатюка Наталя Володимирівна Кучма. Літературу та матеріали на-дала сільська бібліотека-філія (завідуюча

бібліотекою Галина Богданівна Дудас).

Продовженням вивчення хресного шля-ху Йосифа Сліпого учнями 7-х, 10-го, 11-го класів Мишковицької ЗОШ І-ІІІ ст. стала екскурсія в музейно-меморіальний комп-лекс "Рідна хата" Благодійності Патріарха Йосифа Сліпого у селі Заздрістю, де в 1892 році народився майбутній кардинал.

Музей-садиба Йосифа Сліпого — духовно-меморіальний музей

Ініціатором створення, а саме організо-ватором створення, є релігійне то-варство українців-католиків США «Свята Софія». Виконуючи волю Патріарха, Рома-нія Навроцька, голова товариства, на по-чатку 90-х років ХХ століття викупила його батьківську землю в онука рідного брата

Патріарха. В 1995 р. покійний владика Михаїл Сабрига, єпарх Тернопільсько-Зборівський, освятив наріжний камінь під будову музейно-меморіального комплексу. Будівництво вели за проектом професора «Львівський політехніки» Андрія Рудницького музею. Чин освячення здійснив владика Іван Хома за участю багатьох священників, зокрема і Любомира Гузара.

Музей має дві зали. Серед експонатів — одяг Йосифа Сліпого, світлі книжки, предмети побуту. Комплекс призначений також для проведення наукових конференцій, духовних реколекцій. Тут є приміщення для проживання паломників. Обслугову-ють садибу адміністратор пані Марія Козак і священник греко-католицької парафії с. За-

здрість о. Андрій Козак. Учні дізналися багато цікавого з розповіді пані Марії. Та основне те, що минатимуть десятиліття, століття, але в пам'яті людськй Йосиф Сліпий завдяки буде в етні дуку, великим гуманістом і просвітителем українського народу, вірним сином і проповідником Церкви.

«Молюся... за весь український народ, якого я сином є, якому я старався весь свій вік служити».

Із заповіту Й. Сліпого.

Наталя КУЧМА, студентка історичного факультету ТНПУ ім. В. Гнатюка, с. Мишковиці.

Аматори сцени

У селі Великий Глибочок відбулися «Незвичайні екзамені»

19 березня 2017 р. у будинку культури с. Великий Глибочок у рамках обласного фестивалю «Театральна феєрія» відбулася прем'єра комедії «Незвичайні екзамені».

Народний аматорський театр с. Великий Глибочок вкотре потішив глядачів новою виставою. Згідно з сюжетом п'єси Володимира Максименка, в одному із театральних училищ триває вступний іспит, який складають як талановиті, так і не дуже обдаровані абітурієнти. Екзаменаторів із театральної мистецтва у групі «Б» призначений совісний викладач училища Куниця, який намагається об'єктивно оцінити юні таланти й підтримати потенційно перспективних для навчального закладу. Так, зокрема, за результатами екзамену, Куниця високо оцінює здібності Олени Макітри — обдарованої сільської дівчини; підвищує оцінку юнаку, який не дуже вдало виконав етюд, проте є учасником самодіяльного ансамблю і володіє грою на флейті, а тому потрібний його училищу. При цьому викладач не йде на компроміс зі своїм сумлінням ані під натиском матерів абітурієнтів, ані під впливом обіцянок його корисливого колеги. Водночас викладач Балабайка вважає такі принципи пережитками минулого й намагається просунути у заклад красиву, але неадекватну абітурієнтку, заможний батько якої готовий заплатити за нього велику суму грошей. У сценарії комедії сумління взяло гору над зиском, й аморальність була висміяна. Так, на прикладі сфери культури, автор відобразив актуальну для усіх освітніх закладів проблему: навчати за державний кошт дійсно талановитих чи заможних, проте бездарних особистостей.

Вистава знову збила повний зал. Мабуть, присутність глядачів — найбільший вияв вдячності акторам-аматорам, які безкорисно вклали свою працю

та час у підготовку прем'єри, адже більшість із них у повсякденному житті не причетні до діяльності мистецьких закладів. Зокрема, «Незвичайні екзамені» прийняв актор-аматор Тарас Ординас, який працює, проте давцем у ТОВ «Експресс», але театр став його справжнім хобі. Роль корисливого викладача Балабайки зіграв Володимир Лаврів, який насправді є повною протилежністю своєму персонажу, працює менеджером НВП «Антарія», розвиває свої здібності у сфері садового господарства, є учасником аматорського театру вже близько 10 років. «Незвичайні екзамені» на сцені

складали: юнак, Олена Макітра та Леся Капка. Олену Макітру зіграла Ілона Лаврів — 13-річна учениця, яка із п'яти років грає в театрі у Великому Глибочку, відвідує театральну студію «Третій дзвінок» (м. Тернопіль), займається моделінгом, вокалом, у майбутньому хоче вступити до мистецького вищого навчального закладу. У ролі експресивної Лесі Капки виступила Соломія Федюк, для якої вже з шестироків виступав її театр у відчинених дверях; у повсякденному житті дівчина працює медичним представником компанії «Johnson&Johnson». Театр, а також спорт і читання

сучасної української літератури стали її хобі. Роль юнака виконав Віталій Сердюк — студент Тернопільського технічного університету ім. І. Пулюя, який із семи років є актором-аматором, любить футбол і туризм. Роль матері неспішного абітурієнта виконала Галина Заяць, яка близько десяти років є учасницею цього театру, а у будівництві працює трибунальною у Великоглибочецькій школі та понад усе любить радувати свою сім'ю смачною випічкою. Людмила Пацій — директор будинку культури с. Великий Глибочок виконала роль матері Лесі Капки. Театр став справою всього її життя, свій досвід вона прагне передати молодому поколінню. За лаштунками сцени працювала суфлер — Ірина Горощко, яка також понад 10 років в театрі, а в будинку житті працює майстром манікюру в ТЦ «Grand», любить читати художню літературу.

Звичайно, успіх вистави значною мірою залежить від талан-

ту режисера. Тетяна Заяць цього року вперше випробувала свої режисерські здібності. Вона присвячує своє життя не лише вихованню донечки Соні, а й сфері мистецтва, гідно представляє професію працівника культури. Вагому роль у постановці прем'єри вистави відіграв художник Роман Вівник. Окрім музики й театру, Роман Миронович займається колекціонуванням фотоапаратів.

Майже кожен актор-аматор може назвати театр-родним захопленням, адже до розвитку та діяльності народного аматорського театру у селі Великий Глибочок залучалися їхні діти, брати, сестри, безкорислива праця місцевих аматорів приємно порадувала глядачів, підняла їм настрій і, напевно, декого надихнула на аналогічні дії в майбутньому, бо ж «не хлібом єдиним живе людина».

Сьогодні всі чекають змін на краще. Мабуть, вони стануться саме тоді, коли воні обантяться своїм напрямком діяльності, надихатиметься своєю працею на благо країни. Тому ключову роль у розвитку нашого суспільства відіграє освіта майбутнього покоління. Відтак важливо, зіграна акторами Великоглибочецького народного аматорського театру, ще раз нагадала нам про те, що кожна людина, відповідно до даних їй Богом талантів, має займати свою нішу в житті, якщо при цьому, звичайно, не стягнути на заваді бюрократизована і корумпована система.

Лілія ЛАВРІВ.

Фото Романа ЖАРОВСЬКОГО.

Вітаємо!

Колектив СПП «Мричко» щиро вітає з днем народження с/г робітника **Михайла Петровича ЗАБОЛОТНОГО**.

*Хай постійний успіх, радість і достаток
Сипляться до вас, немов вишневі цвіт,
Хай життєвий досвід творить з буднів
свята,
Господь дарує довгих-довгих літ!*

Колектив дошкільного навчального закладу «Ясла-садок «Країна дитинства» с. Великі Гаї вітає із днем народження **Олега Андрійовича КОХМАНА**.

*Нехай цвітуть під небом синьою
Ще довго-довго дні і літа,
А тиха радість, чиста і висока,
Щоденно хай до хати поверта!
Бажаємо здоров'я і натхнення,
Любові, доброти і щастя гострою дім,
Нехай у серці розкошує радість,
І мудрість щоб громаду будувати.*

Працівники відділу культури Тернопільської РДА, районна організація профспілки працівників культури щиро вітають з днем народження завідувачку клубом с. Острів **Богданну Теодозівну ХОЄЦЬКУ** та завідувача клубом с. Івачів Горішній **Ярослава Богдановича БОГАТЮКА**. В цей святковий день прийміть найщиріші вітання, найтепліші побажання міцного здоров'я, сімейного благополуччя, сили і наснаги у роботі, Божої благодаті у житті! Нехай завжди збуваються всі ваші мрії і бажання, а затишок рідної оселі надійно захищає від усіляких негараздів. Живіть довго у щасті, достатку та при доброму здоров'ї.

Оголошення

Виконавчий комітет Великогаївської сільської ради повідомляє про те, що рішення №17 від 22.02.2017 р. «Про встановлення тарифів на послуги централізованого водопостачання та водовідведення для комунального підприємства «Великогаївський сількомунгосп» оприлюднено на офіційному веб-сайті Великогаївської громади: <http://velykogaivska.gromada.org.ua> та на офіційному стенді Великогаївської сільської ради. Зауваження і пропозиції подавайте за адресою: с. Великі Гаї, вул. Галицька, 47, тел. 49-01-90.

Оголошення про результати проведення конкурсу з відбору суб'єктів оціночної діяльності.

10 березня 2017 р. у приміщенні Тернопільської районної державної адміністрації відбулося засідання комісії з визначення на конкурентних засадах суб'єктів оціночної діяльності на проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки несільськогосподарського призначення площею 0,15 га для обслуговування цеху з обробки каменю за межами населеного пункту на території Плотичької сільської ради.

На розгляд комісії було подано 2 (два) пропозиції.

Комісія ухвалила рішення про прийняття пропозиції ФОП Вірковської Олени Володимирівни, яка запропонувала оцінити земельну ділянку 0,15 га впродовж 3 днів за 3200 грн.

Шановні мешканці Тернопільського району!

Нагадуємо, що **спалювання сухої трави, опалого листя та інших рослинних залишків, без дозволу відповідних органів, заборонено законодавством України**. Відповідальність за порушення цієї норми передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення і тягне за собою накладення штрафу на громадян від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб — від п'ятидесяти до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ст.77-1 КУпАП).

Крім того, при притягненні винних осіб до адміністративної відповідальності враховуються всі обставини правопорушення та тяжкість його наслідків, оскільки стаття 245 Кримінального кодексу України, за знищення або

Педагогічний колектив Малохадківської ЗОШ І-ІІІ ступенів вітає з ювілеєм вчительки математики **Олександрю Іванівну КОЗАК**.

*Минули, наче дим, десятиліття літ,
Вони — як дощик по тоненькій шибці,
Вони — як ніжний яблуневий цвіт,
Вони — як тонкі струни в першій скрипці.
Тож хай той цвіт повіє не обліта,
Нехай струни зв'яжуть, а не рветься,
Хай доля не скупиється на літа,
Хай Божа благодать панує в серці.*

Колектив ПП «Агрон» вітає з днем народження офіс-менеджера **Любов Мироваславівну КАРПУ**, сторожа **Віктора Михайловича ПОПІВА**, сторожа **Олега Васильовича ПРОЦЮКА**.

*Нехай життя квітне буйним цвітом,
Ще довго-довго приходять знов і знов,
А доля хай дарує з кожним роком
Міцне здоров'я, щастя і любов!*

Педагогічний колектив Мишколицької ЗОШ І-ІІІ ст. класу вітає з днем народження вчительки фізики **Віту Володимирівну ТРИГУБИШИН** та вчительки географії **Петра Артемовича ВОЛИНЦЯ**.

*Бажаємо миру і світлої долі,
Запалу, енергії, сили доволі.
Творчого вогнику, віри й наснаги,
Щедрості серця, людської поваги.
На довгих стежках вашої ниви
Будьте завжди ви здорові й щасливі!*

Педагогічний колектив Соборненської ЗОШ І-ІІ ст. ім. Володимира Гарматія вітає з днем народження іменинників березня: вчительку-пенсіонерку **Володимирівну Мичалівну ЮРЧАК** та **Домінію Федорівну ПІДЛІСНУ**.

*Хай щастя віє у вашому домі,
І радість хай з вами буде завжди,
Здоров'я міцного, щасливої долі
Нехай Господь Бог дасть на довгі роки.*

Справи приватні

Купон безкоштовного оголошення

Подільське
СЛОВОРубрики: Куплю Продам Послуги Вважати недійсним

Текст оголошення

тел./код:

Щоб ваше оголошення було надруковане в черговому номері "Подільського слова", треба заповнити купон і надіслати або принести в редакцію в **СЕРЕДУ** до 12 год. Наша адреса: 46 000, м. Тернопіль, вул. Бродівська, 17.

ПРОДАМ

Нерухомість

- 1 к., Злуки, 4/9, монолітний будинок, документи, зданий, мпв, бз, 55 кв.м. ☎0968509513
- 1 к., Сонячний, 19 кв.м, балкон на двоє, зв. стан 7200. ☎0968509513
- 1 к., Лучаківського, 1/9, ц., 30/16/7, є/р, 17000. ☎0964736766
- 2 к., Аляска, 5/9, п., 52 кв.м, і/о, є/р, меблі, балкон, закл., металопластикові вікна, 33500. ☎0964736766
- 2 к., Канада, 70,3/-/16,5, буд. гот. зданий, теплі підлоги, 2 балкони, 36000. ☎423436, 0964736766
- 2 к., Канада, 9/10, ц., 66 кв.м, і/о, док., н/б, будинок, зданий, 37500. ☎0968509513
- 2 к., Новий Світ, 2/6, ц., 73 кв.м, 12, і/о, ремонт, меблі, техніка, н/б, 53500. ☎0964736766
- 3 к., Сонячний, 5/5, ц., 62 кв.м, кімн. окр., х/ст., 26800. ☎0968509513
- 3-кімнатну квартиру, вул. Білогірська, 6/10, 63 кв.м, док., власник, ціна 27500 у.о. ☎0985781613
- 3 к., Сонячний, ц/б, 67 кв.м, кімн. окр. зв. ст., 29000. ☎0964736766
- 3 к., Золотогірська, 4/5, ц., 62 кв.м, є/р, кімн. окр., колонка, меблі, 29500. ☎0964736766
- 3 к., Сонячний, 7/9, ц., 84 кв.м, і/о, є/р, меблі, 60000. ☎0964736766
- 3 к., побл. Центру, 4/6, ц., 82 кв.м, і/о, диз. є/р, меблі, 90000. ☎0964736766
- 3 к., Чалдаєва, 4/5, п., 50 кв.м, і/о, рем., 30000. ☎423436, 0964736766
- 3 к., Довженка, 5/5, ц., 60 кв.м, є/р, колонка, меблі, 36000. ☎423436, 0964736766
- Кімнати, Злуки, 3/5, ц., 19 кв.м, мпв, бр. дв., 8500. ☎0968509513
- Буд. Пронятин, 45 кв.м, газ, літня кухня (газ), криниця, 0,18 га. ☎0964736766
- Буд-дача, Буцнів, 2 пов., газ, світло, жилий буд., 0,06 га, огорожа, 10500.** ☎0964736766
- Будинок-дача біля Тернополя, 2 пов., жилий, 0,06 га, 28500. ☎0968509513
- З/д Великі Бірки, 0,15 га, центр, комунікації, 7500. ☎0968509513

Інше

Пшеницю, ячмінні насіннєві першої репродукції. ☎0973171523, 0974400604, 0686067067

Продаю козу з козенятами.

☎0970303387

Мотоблоки нові (потужністю від 4 до 15 к. с.), трактори (від 12 к. с.), мототрактори, двигуни різних потужностей, навісне обладнання. Гарантія, з/ч, безкоштовна доставка. Знайдете дешевше — віддамо ще дешевше. ☎0985989484, 493000, 0982591958, 0666653606, www.tractor_c.com.ua

КУПЛЮ

1,2,3,4-кімн. кв., будинок, котедж, дачу, земельну ділянку. ☎423436, 0964736766

Холодильники, газову плиту, колонку, пралку, акумулятори. ☎0963869421

Велосипеди будь-які. ☎0963869421

Бідони (40 л), каністри алюмінієві. ☎0979513588

Пралки, холодильники, газові колонки, плити, котли. ☎0979513588

Холодильники, газову плиту, колонку, пралку, акумулятори. ☎420331

Заготівля великої рогатої худоби, коней і телят

Леонід
(0352) 49-88-44,
050 740-49-45,
067 672-61-56

НАЙМУ/ЗДАМ

Найму квартиру, розгляну усі пропозиції. ☎423436, 0964736766

Здам в оренду кімнату під офіс, 20 кв.м. (м. Тернопіль, вул. 15 Квітня). ☎0677005502, 510097

ПОСЛУГИ

СТО "Спектр" (м. Тернопіль, вул. 15 Квітня, 44) ремонтує двигуни, короби передачі, ходову частину, гальмівну систему, систему охолодження, паливну і вихлопну системи, здійснює комп'ютерну діагностику автомобілів, чистку форсунок, ремонт інжекторів, ремонт електрообладнання, зварювальні роботи. ☎0677005502, 510097

Комп'ютерна діагностика автомобілів, усунення помилок, чистка форсунок. ☎0974351918

Співчуття

У неділю, 19 березня, на 68-му році життя відійшов у вічність парох церкви Святої великомучениці Параскеви П'ятниці у Великих Бірках о. Василь Михайлишин.

Отець Василь Михайлишин навчався на богословському факультеті Тернопільської вищої духовної семінарії ім. Патріарха Й. Сліпого. Рукоположений на священника 29 березня 1992 року з рук світлої пам'яті Преосвященного єпископа Михаїла Сабриги у церкві Св. вмч. Параскеви П'ятниці у Великих Бірках. Нагороджений єпископом Михаїлом Сабригою орденом св. Хрестом із прикрасами (2000 р.). Одружений, виховав двоє синів, трьох онучок.

Сотні парафіян, вірних УГКЦ з Тернопільщини, священники Великобірківського деканату, м. Тернополя, семінаристи ТВДС ім. Патріарха Й. Сліпого прощалися з о. Василем у надвечір'я неділі 19 березня під час Священного парастасу та Божественної Літургії і чину похорону в понеділок, 20 березня.

Похоронну процесію очолив архієпископ, митрополит Львівський, редемпторист Ігор (Возняк). Поховали о. Василя на Тернопільському міському кладовищі біля с. Підгородне.

Громада селища Великі Бірки розділяє біль втрати разом з друзями, рідними і близькими.

Колектив Почапінської ЗОШ І-ІІІ ст. висловлює глибоке співчуття вчителю української мови і літератури Галині Степанівні Пінчак з приводу смерті її матері.

Колектив Довжанківської ЗОШ І-ІІІ ступенів висловлює щирі співчуття вчителю біології Оксані Романівні Яремко з приводу важкої втрати — передчасної смерті її батька.

Виховна година для дорослих | Щоб виховати особистість

10 речей, які не можна забороняти дітям

Самостійно одягатися, їсти і пити

Безумовно, ви зробите це раде, якісніше і швидше, але навряд чи це сприятиме розвитку вашої дитини. Фахівці вважають самостійне застібання гудзиків і натягування рукавичок одними з кращих вправ для вдосконалення моторики пальців, а отже, і для розвитку мозку.

Якщо ви спізнюєтесь, то можете сказати: «Впевнена, ти сам впоєраєшся, але нам потрібно поспішати. Давай я допоможу тобі зараз, а ввечері ти сам зможеш одягнути піжаму».

Допомагати батькам

Часто можна почути від обурених матусь: «Мій син взагалі нічого не хоче робити вдома!» Але згадуйте вони забувають, як оберігали його і дорогі речі: «Не чіпай, бо розіб'єш!», «Постав на місце, зламаєш!» Дорослі побоюються, що за малюком доведеться переробляти, але ж йому необхідно відчувати власну значимість. Просіть (не вимагайте) дитину допомагати вам у побутових справах, дозволяйте виконувати прості доручення і не забувайте дякувати.

Бути активним

Коли малюк стрибає, виплескує енергію, розкладається, він фізично розвивається і розкривається, виплескуючи накопичену енергію. Звичайно, подібну поведінку потрібно стримувати в громадських місцях

Звичайно, виховання дітей не обходиться без заборон. Однак, на думку психологів, можна виокремити десять речей, які не варто забороняти дитині.

(поліклініка, магазин), проте вдома можна дозволити йому побути таким, яким він є. Деякі мами забороняють дітям лазити по турніках, вважаючи за краще тиху метушню у пісочниці. Так, їм простіше заборонити, ніж показати, як залазити і спускатися, контролювати своє тіло. Дозволяйте активні вправи, підстраховуючи в разі потреби.

Спати зі світлом

Боготворити природно для дітей чотирих-п'яти років, які в цьому віці відокремлюються психологічно від мами. Неспокійний нічний заспокоїть малюка, коли він

прокинеться. Правда, існує думка, що світло порушує природний ритм сну, тому навіть незначне освітлення - це тимчасовий захід.

Бруднитися

Не бійтеся, що дитина забрудниться, взявши до рук пензель із фарбами або фломастер. Придбайте спеціальні нетоксичні фарби, розстеліть на підлозі чи столі клеюнку, і нехай малює.

Дозволяйте також займатися дослідницькою діяльністю на прогулянках. Нехай дитина перекидається в траві, міряє глибину калюжі, підкидає вгору оберемки осіннього листя. Зрештою, у вас, напевно, є пральна машина.

Досліджувати предмети

Дозвольте дітям зрозуміти призначення і будову різних предметів. Ексклюзивна іграшка часом менш приваблива для дитини, ніж старі газети або коробка з гудзиками.

Дивитися мультфільми

Так, якість сучасних мультфільмів інколи не витримує жодної критики. Виберіть ті передачі і анімації, які вам здаються корисними. Обов'язково дивіться їх разом із малюком, обговорюйте спірні моменти і наводьте приклади прийнятної поведінки.

Залишати їжу на тарілці

Про розмір порції і кількість страв завжди можна розперечитися, оскільки й дієтологи стурбовані тим, як стрімко зростає кількість маленьких товстунів. Не відволікайте дітей мультиками, запихаючи хитрості якомога більше ложок каші. Насправді, корисною їжа буде тоді, коли дитина відчує її смак, буде вважати обід приємним ритуалом.

Фантазувати

Вигадка — природне для дітей переплетення фантазії і реальності. Допоможіть дитині відрізнити фантазію від навмисного обману. Розкажіть, що його історія дуже схожа на казку, попросіть придумати ще щось подібне. Виявляйте інтерес до його фантазій, заохочуючи тим самим розвиток творчої особистості.

Висловлювати власну думку

Намагайтеся враховувати дитячі інтереси, бажання і думки. Аргументуйте ваші рішення, не відмажуючи фразами, на кшталт: «Тому що я так вирішила!» або «Ми з татом краще знаємо, як потрібно робити!» Не розписуйте час дитини по хвиликах. Можливо, малюк, придумав якусь гру, а не сидить у куточку, нічим не займаючись.

Підготувала Соломія ШАЛАЙ.

Сад. Город | Поради до часу

Захист фруктових дерев від захворювань і шкідників

Шкідники і хвороби яблуні – одна з найпоширеніших проблем в саду. Без правильного догляду плоді дерева серйозно вражають різні захворювання, у тому числі грибокві. Своєчасне лікування дасть змогу врятувати урожай.

Захисні заходи здійснюють ще восени. Сад очищають від бур'янів, опалого листя. Проводять санітарну обрізку захворілих гілок і очистку старої кори, що відсталала від штамба дерева. Здійснюють лікування дупел, тріснутої кори, обробку спіялих поверхонь великих гілок (садовим варом, фарбою) та інші заходи.

Якщо ці роботи не проведені восени, їх необхідно виконати навесні до розпускання бруньок. Потрібно очистити садову ділянку від листя, що залишилося з осені, особливо, якщо на збережених листочках помітні сліди хвороб у вигляді чорних крапок, дірочок з «обвугленими» краями, багатопалітими муміфікованими плоді. Побілити штамби і скелетні гілки розчином вапна з додаванням мідного купоросу і глини.

Ще одне завдання – обприскати дерева навесні із препаратів садової аптечки. З хімічних можна використовувати розчини ДНОК (1%) або нітрофен (3%). Але краще вибрати засоби з мінеральними добривами: сечовиною (5% для крони, 7% для ґрунту), аміачною селітрою (10%), сульфатом амонію (15%).

Штамб і скелетні гілки буквально омивають обраним розчином, також обприскують ґрунт з усією рослинистю в пристовбурних кругах. Через кілька днів землю довкола стовбура скопують на глибину 10-15 см.

Із початком вегетації в фазі зеленого конуса листових бруньок дерева обприскують 1% розчином бордоської рідини. Вона майже не має шкідливого впливу на здоров'я людини, тому обприскування повторюють перед цвітінням, після нього і в період зав'язування плоді. Замість бордоської рідини (або червоної з нею) можна використовувати розчин цинку (0,4%), хлорокису міді (0,3%).

Особливо швидко грибокві захворювання поширюються в роки з вологою весною, туманами і дощами. За середньої температури 20-25° С і високої вологості грибки протягом літа формують більше 10 поколінь спор. У такі періоди частоту обприскувань збільшують, але намагаються використовувати

не хімічні, а біологічні препарати.

За їх відсутності дерева краще обробляти бордоською рідиною, яка з весни до осені ефективно захищає фруктові дерева від борошнистої роси, парші, моніліозу та інших хвороб. Обробка плоді за добу до зняття скорочує втрати врожаю при зберіганні.

Яблучна парша

Найчастіше вражає здорові дерева та молоді саджанці — спочатку листя, а потім грибок поширюється на квітки і плодоніжки.

Основні ознаки захворювання: поява бурого нальоту на листках, який призводить до їхнього підсихання і обпадання. На шкірці плоді згодом утворюються тріщини і плями, які не дають змоги плодам наливатися і достигати.

Парша не поширюється, якщо вчасно обробити сад препаратом «Топаз». Досить 2,5 мл на відро води. Обробку виконують методом розпилювання. Після закінчення цвітіння слід обприскувати розчином колоїдної сірки (на відро води — 85 г засобу).

Іржа

Якщо на листках з'явилися червоно-бурі плями, дерево бажано негайно обробити бордоською рідиною: 1% розчином двічі або один раз 5% розчином.

Борошниста роса

Це грибокві захворювання вражає кору, листя, а також пагони і бруньки різних плодівих дерев і садових культур.

Характерною є поява сіробілого нальоту, який поступово стає бурим з точковими вкрапленнями. Далі починають жовтіти і засихати листя, припиняється ріст дерева, відсутні плоди.

Якщо вчасно обробити дерево, то спори «сховаються», перезимують, а з настанням весни почнуться їх бурхливий розвиток. Обробку починають ранньою весною. Це дасть можливість знищити грибницю або запобігти її появі. Для обприскування підійдуть такі препарати, як «Швидкий» або «Топаз» (2-2,5 мл засобу на відро води).

Обробку препаратом «Хом» роблять після припинення цвітіння.

На відро води додають 40-45 мл засобу. Додаткова обробка розчином мідного купоросу (45 г на відро води) після збору плоді закріпить результат.

Цитоспоров

Ця хвороба вражає ділянки кори, які згодом відмирають і відпадають разом із гілками. Якщо захворювання повністю окільцює дерево, воно загине. Ознаки — темні червоно-коричневі виразки на поверхні стовбура.

Уражену кору знімають і знищують. Роблять це наприкінці зими або на початку весни, коли дерева ще «сплять» і немає руху соку. Місця зрізу обробляють розчином купоросу і забинтовують.

Теплого весняного дня, коли бруньки вже набрякли і ось-ось розпустяться, проводять обприскування препаратом «Хом». Перед цвітінням потрібно обробити дерево розчином мідного купоросу. Після завершення цвітіння повторно обробити засобом «Хом» (для молодих саджанців використовують 2,5 л, а для дорослих дерев — 5 л розчину). На зиму сад обов'язково підготовують добривами, що містять калій і фосфор.

Лишайники

Багато садівників вважають цю недугу несерйозною. Насправді, лишайники паразитують на корі, висмоктуючи з неї сік. Дерево страждає, починає гірше плодоносити, а в подальшому може загинути.

Щоб позбутися захворювання, потрібно занести на забруднену поверхню розчин 7% залізного купоросу. Як правило, через кілька днів лишайники почнуть відшаровуватися від кори і відпадати.

Плодова гниль (моніліоз)

Підступність цього захворювання в тому, що страждають саме дозрілі плоди. Плями гнилі на поверхні плоді швидко поширюються всередину і повністю знищують м'якоть. Обприскують дерево препаратом «Хом», щойно з'являються перші листочки. Повторно обробляють після закінчення цвітіння. Рекомендують-

ся і обприскування 1% розчином бордоської рідини або 0,3% суспензією хлорокису міді, особливо, якщо попереднього сезону плодово гниль уже лютувала в саду. Перша така обробка потрібна під час відкриття бутонів, наступна — після закінчення цвітіння, а потім — через 14-20 днів після закінчення цвітіння.

Хвороби саджанців

Найбільш поширеною недугою є бактеріальний опік. Змінюється форма листя, воно темніє і висихає. Плоди псуються і гниють лише всередині літа. Це досить небезпечно, оскільки може відбутися зараження всього саду.

У разі виявлення бактеріального опіку необхідно повністю зрізати хвору гілку і продезінфікувати місце зрізу 1% розчином мідного купоросу.

Досвідчені садівники радять перед посадкою молодих дерев проводити обробку ґрунту мідним купоросом (60 г) або препаратом «Хом» (80 г), які розчиняють у відрі води.

Шкідливі комахи

Поряд із грибками дерева атакують комахи, які істотно пошкоджують плоди.

Плодожерка — невеликий метелик, який з'являється з кокона, що перезимував у ґрунті або під корою дерева, відкладає яйця на поверхні плоді і листя. Вже через 2-3 тижні з'являється первістество — гусениця, які гризуться в м'якоть плоді і з'їдають все всередині.

Позбутися від комах не надто складно, якщо взяти за правило обприскувати дерева через 2 тижні після початку цвітіння. Повторно обробку проводять через 12-14 днів. Ефективні органічні препарати, що містять фосфор. Опалі червиві плоди треба зібрати і знищити.

Яблуневий пильщик відкладає яйця в бутони або квітки. Дорослі личинки виїдають середину. Враховуючи, що зростає цей шкідник глибоко в ґрунті, одним з кращих способів боротьби з ним є перекопування землі навколо стовбура. Рано вранці, коли прохолодно, комахи малоактивні, тому їх можна струсити з дерева.

Плодожерка і пильщик не переносять пижмо. Якщо посадити цю рослину поруч із фруктовими деревами, можна відвадити шкідників надого.

Попелиця зосереджується на листках і пагонах дерев, поїдаючи їх. На поверхні утворюється специфічний наліт. Кращим засобом від нападу попелиці вважають обробку дерев 0,3% розчином карбофосу. Відмінно рятують від цього шкідника сонечка, але якщо їх немає, то знадобиться обробка хімікатами.

Яблуневий червоний кліщ живиться соком зелених частин дерева. Оскільки зимує він у старій корі, то важливим заходом профілактики є своєчасне очищення дерев і знищення відходів. Додаткове обприскування розчином карбофосу або дикофола запобігатиме появі нових особин і їх розмноженню.

Мідяниця з'являється на початку весни, проникає вглиб набряклих бруньок і псує їх. Рятують обробку розчином карбофосу або обкурювання димом тютюну.

Квіткоїд відкладає яйця безпосередньо в нерозпущені бутони, а потомство поїдає їх зсередини. Зрозуміло, якщо вчасно не обробити дерево хімікатами (карбофосом), можна не дочекатися врожаю.

Тутуйтеся до зустрічі зі шкідниками завчасно. Краще попередити їх появу, аніж боротися.

Гарних вам урожаїв!

Підготувала Вікторія КОРОЛЬ.

Спорт | Міні-футбол

Браво, ветерани!

Нещодавно в Гусятині відбувся обласний турнір із міні-футболу серед команд інвалідів і ветеранів Афганістану та учасників АТО, присвячений пам'яті загиблих у афганській війні.

У змаганнях узяли участь шість команд — Тернопільської обласної спілки ветеранів, Скалатської спілки ветеранів, Тернопільської, Гусятинської районних спілок та учасників АТО з Гусятини. Шляхом жеребкування їх поділили на дві групи.

Перші місця завоювали команди Тернопільської районної спілки та ветеранів АТО з Гусятини, які зійшлися у фінальному двобої. Основний час гри завершився внічию (1:1), і лише в серії післяматчевих пенальті визначився триумфатор турніру. Ним стала команда Тернопільської районної спілки ветеранів Афганістану, яка здолала своїх опонентів із рахунком 4:3. Серед переможців варто відзначити Олега Пододворного, Руслана Авраменка, Олега Шведа. Команда-переможець та команди-призери нагороджені кубками і грамотами, гравці — грамотами, медалями й цінними призами.

Спорт | Сільські спортивні ігри

Баталії на шахівниці

Стартували XXVII Сільські спортивні ігри Тернопільського району. Першими змагальською лобителі шашок (загалом 10 команд). Перемогу в змаганнях із цього виду спорту завоювали спортсмени Великоберезовицької селищної ради. На другому місці — команда Великих Гаїв, третю сходинку посіли Байківці. В особистому заліку серед чоловіків переміг кандидат у майстри спорту з шашок Володимир Кубів з Ангелівки, друге місце отримав Юрій Білий з Великої Березовиці, третю сходинку посіли Байківці з Великих Гаїв. Серед жінок перемогла, як і торік, Юлія Проців (Велика Березовиця), на другій позиції — Тетяна Хемій

із Великих Гаїв, третю сходинку посіла Соломія Деревенська з Байківців.

Переможцями в командному заліку з шахів (загалом 8 команд) стали спортсмени Вели-

кобківської селищної ради. На другому місці розташувалася команда села Байківці, на третьому — Острівської сільської ради. Серед чоловіків переміг Сергій Галапуп із Великих Бірок.

Другу позицію завоював Борис Петро Запорожець з Брейківців. Серед жінок перемогу святкувала Ірина Романюк (Великі Бірки), на другому місці — Тетяна Хемій, на третьому — Анастасія Коваль з Великої Луки.

2 квітня в рамках цього річних Сільських спортивних ігор відбудуться змагання з волейболу.

(Про інші перипетії XXVII Сільських спортивних ігор читайте в наступному номері «Подільського слова»)

Іван КУЛЬБИЦЬКИЙ,
голова Тернопільської райради
ФСТ «Колос».

Спорт | Шахи

Успіх байковецьких шахістів

Юні шахісти Байковецької школи (зліва направо): Назар Бутковський (капітан команди), Роман Савка, Володимир Гуменний, Мар'яна Данилець зі своїм наставником Русланом Касардою та головний суддя змагань Ігор Подольський.

У приміщенні шахового клубу «Гамбіт» м. Тернополя відбулися спортивні змагання з шахів «Біла тура» серед школярів Тернопільського району. За загальною кількістю набраних очок перемогу втретє поспіль здобули шахісти Байковецької загальноосвітньої школи І-ІІ ступенів. Юні ідеологи з Байківців упродовж року вчилися теорії та набували практики шахової гри під керівництвом учителя фізичної культури вищої кваліфікаційної категорії Руслана Степановича Касарди.

Друге місце виборола команда Петриківської ЗОШ І-ІІ ступенів (тренер Володимир Ярославович Васильцьо), третю сходинку посіла Ярославська ЗОШ І-ІІ ступенів імені Володимира Гарматя (тренер Юлія Ігорівна Радецька). Переможців і призерів змагань нагородили грамотами.

Футбол | Справи збірної

Битва за перше місце

Сьогодні (п'ятниця, 24 березня) національна збірна України в рамках відбору до Чемпіонату світу з футболу-2018 зіграє в Загребі на стадіоні «Максимір» зі збірною Хорватії. Початок матчу о 21:45 за київським часом. Поєдинок у прямому ефірі транслюватимуть «Футбол1» і ТРК «Україна».

Наразі українські збірники з 8 очками посідають другу сходинку в турнірній таблиці, хорвати з 10 балами — першу. В разі перемоги «синьо-жовті» вийдуть в одноосібні лідери групи. Загальною статистикою очних протистоянь української і хорватської команд не на нашу користь — із семи матчів ми перемагали лише один раз

(у кваліфікації до Євро-96), тричі програли і стільки ж зіграли внічию. Головний тренер національної збірної України Андрій Шевченко взяв на підготовку збір до цього поєдинку 27 футболістів.

Воротарі: Андрій П'ятов, Микита Шевченко (обидва — «Шахтар», Донецьк), Денис Бойко («Малага», Іспанія).

Захисники: Артем Федещук («Дармштадт», Німеччина), Микола Морозюк («Динамо», Київ), Олександр Кучер, Ярослав Ракицький, Іван Ордець, Сергій Кривцов, Богдан Бутко («Шахтар», Донецьк), Віслюк Матвієнко («Карпати», Львів).

Півзахисники: Тарас Степаненко, Максим Малишев, Віктор

Коваленко (всі — «Шахтар», Донецьк), Андрій Ярмоленко, Сергій Сидорчук, Віктор Циганков (усі — «Динамо», Київ), Руслан Ротань («Дніпро»), Іван Петряк («Зоря», Луганськ), Олександр Зінченко (ПСВ Ейндховен, Нідерланди), Євген Коноплянка («Шальке», Німеччина), Євген Шахов (ПАОК, Греція), Руслан Малиновський («Генк», Бельгія).

Нападники: Артем Бесєдін («Динамо», Київ), Артем Кравець («Гранада», Іспанія), Роман Зозуля («Бетіс», Іспанія), Євген Селезньов («Кардемір Карабюкспор», Туреччина).

До речі, на матч проти Хорватії гравці головної команди України вийдуть в оновленій формі від іспанського спортивного бренду Joma (на фото).

Спортивний калейдоскоп

Минулої неділі ФК «Тернопіль» у дебютному після зимової паузи матчі першої ліги на власному полі зіграв унічию (2:2) з ПНФ «Суми». Рахунок у зустрічі з пенальті відкрив сумчане. Тернополяни відіграли незграбно до свистка на перерву, однак не минуло й хвилини від початку другого тайму, як «Суми», скориставшись неузгодженістю оборони команди з фаніольського міста, знову вийшли вперитет на останніх хвилинах гри, після того, як гості залишилися в меншості. Таким чином, «муниципали», які замикають турнірну таблицю, не змогли скоротити відставання від суперників, ускладнивши собі боротьбу за підвищення в першій лізі. Наступний поєдинок «Тернопіль» проведе 25 березня на виїзді проти «Колоса» з Ковалівки.

Колишній півзахисник національної збірної України Анатолій Тимошук, який нещодавно завершив кар'єру гравця, став асистентом головного наставника петербурзького «Зеніта» Мірчі Луческу. Угода з українцем розрахована на два роки. Свого часу Тимошук провів у складі пітерської команди 150 матчів, забивши 18 м'ячів і віддавши 5 голевих передач.

У матчі між лідером української першості «Шахтарем» і донецьким «Олімпіком» в завершальному матчі першого етапу Української прем'єр-ліги зафіксовано нічию — 1:1. Результати інших поєдинків звітного туру: «Динамо» - «Чорноморець» — 2:1, «Дніпро» - «Карпати» — 0:0, «Сталь» - «Олександрія» — 4:1, «Ворскла» - «Зірка» — 0:0, «Волинь» - «Зоря» — 0:1.

Українська спортсменка Діана Варинська завоювала золоту медаль на етапі Кубка світу зі спортивної гімнастики в Баку. У фіналі українка набрала 13,933 бала і випередила двох австралійок — Ріану Майзена (13,600) та Джорданію Роз Браун (13,366). Це одна передставка України — Ангеліна Радівілова — п'ята.

1/8 фіналу Ліги чемпіонів сезону 2016/17 стала найрезультативнішою в історії турніру. Загалом у 16-ти іграх забито 62 м'ячі. Найрезультативнішим поєдинком на стійі в Дніпро, в якій команда відзначилася вісім разів (5:3). Лише в одній зустрічі (повторний матч між «Атлетіко» і «Байєром») не було забито жодного голу. Попереднє таке досягнення зафіксовано в сезоні 2011/2012 — 56 м'ячів.

Відповідно до жеребкування, у чвертьфіналі Ліги чемпіонів «Реал» зіграє з «Баварією», «Атлетіко» — з «Лестер Сіті», дортмундська «Борусія» — з «Монако», «Барселона» — з «Ювентусом». Перші матчі ЛЧ відбудуться 11-12 квітня, повторні — 18-19 квітня. В 1/4 Ліги Європи «Манчестер Юнайтед» зустріне з «Анדרлехтом», «Сельта» — з «Генком», «Аякс» — із «Шальке», «Ліон» — із «Бешикташем». Перші поєдинки ЛЕ відбудуться 13 квітня, матчі-відповіді — 20 квітня.

Всесвітня боксерська рада (WBC) оновила рейтинги у всіх вагових категоріях. Троє представників України опинилися в топ-5 у своїй вазі. Екс-чемпіон WBC українця Віктор Постол піднявся з третього на друге сходинку в напівважкій вазі, Олександр Гвоздик — із шостої на четверту позицію в напівважкій вазі. Сергій Дерев'яченко залишився на п'ятій сходинці в середній вазі. На одну позицію піднявся Дмитро Руденко в важкій вазі (8 місце) та Андрій Руденко в суперважкій вазі (9 місце).

Підготував Андрій ОМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

Сам собі лікар | Допомагаємо організму

Вітамінна бомба

Після зими наш організм потерпає від браку вітамінів. Звичайно, ми намагаємося компенсувати їх нестачу, налягаючи на минулорічні овочі й фрукти чи екзотичні плоди, завезені з теплих країв. Однак це не допомагає наситити організм цільними елементами в потрібній кількості. Де ж напровесні, коли природа ще не встигла потішити нас розмаїттям смачних і поживних рослинних продуктів, знайти дешеві і доступні джерела корисних речовин, аби зміцнити організм?

Черемша

Ця рослина з присмаком часнику — справжня знахідка цієї пори. Вона містить велику кількість вітамінів С, А і групи В, фітонциди, ефірні олії, вуглеводи, клітковину, органічні кислоти, каротин, білок, а також лізоцим, який є білоком, а також антибіотиком.

Із лікувальною метою збирають її листочки і цибулини. Черемшу можна сушити, маринувати, засолювати, робити. Вона стимулює виділення шлункового соку і жовчі, посилює перистальтику кишечника, згубно діє на гостриків, розширяє кровоносні судини, знижує артеріальний тиск і сповільнює ритм серцевої діяльності, а також сприяє розрідженню густих мокрот при бронхіті.

Добре її вживати, коли нема апетиту, а також при порушенні травлення, особливо інфекційного походження (наприклад, при фурункулах). Її застосовують при фурункулах, висипах на шкірі, для зменшення свербіжності.

Однак не варто зловживати. Можна з'їдати 5-10 грамів листя на день (3-4 ложки салату), бо черемша дуже жовчогінна, тож надмірна кількість подразнюватиме печінку й підшлункову. Людям, у яких ці органи хворі, вжива-

ти цю траву не можна. Також не рекомендується вона й тим, хто страждає від закривів.

При готуванні хвороб із черемши готують вітамінний чай. Одну чайну ложку подрібненого листя заливають двома склянками холодної кип'яченої води, настоюють протягом години і п'ють по півсклянки тричі на день до їди. Для покращення травлення десять потовчених цибулин черемши змішують із 0,5 літра кислого молока і вживають по одній столовій ложці тричі на день після їди.

Цілющі секрети земляної груші

Як тільки відступлять заморозки і розтане сніг, викопують іще один корисний для здоров'я, особливо у час весняної нестачі вітамінів і поживних речовин, коренеплід — топінамбур.

Плоди цієї рослини ефективні при таких захворюваннях, як цукровий діабет, виразка шлунка та дванадцятипалої кишки, панкреатит, гіпертонія і сечокам'яна хвороба. Земляна груша допомагає впоратися із запорами, ожирінням, стимулює імунітет, здійснює

профілактику інфекційних захворювань, доброякісних і онкологічних пухлин, швидко усуває наслідки інтоксикацій, дії радіонуклідів, важких металів, стресів, дисбактеріозу.

Люди, які вживають топінамбур регулярно, стверджують, що він підвищує працездатність, піднімає життєвий тонус, нормалізує тиск і покращує серцеву діяльність.

Страви з топінамбура рекомендовано вживати хворим на піелонефрит, туберкульоз, гастрит, виразку з високою кислотністю, гепатит, холецистит, аритмію, атеросклероз, ішемічну хворобу серця. Споживання топінамбура покращує зір, нормалізує сон. Регулярний прийом в їжу земляної груші омолоджує кровеносну систему і зменшує ризик захворювання на атеросклероз. Американські індіанці називали цей плід їжею довгожителів.

Пропонуємо рецепти смачних і поживних страв із топінамбура.

Оладки з моркви і земляної груші

Потрібно: 100 г олії, 300 г моркви, 700 г топінамбура, 100 г борошна, 2 яйця, сіль.

Моркву і топінамбур натріть на

дрібній тертці, додайте борошно, яйця і сіль. Все перемішайте до однорідності. Розігрійте отворену масу на допоміжну сковороду з олією за допомогою столової ложки. Обсмажте оладки з обох боків. Подавайте їх зі сметаною.

Рагу з помідорів, баклажанів і топінамбура

Потрібно: 3 цибулини, 200 г помідорів, 250 г баклажанів, 250 г топінамбура, зелена цибуля, зелень петрушки і кропу.

Наріжте топінамбур товстими пластинками, а очищені баклажани кружечками. У каструлю налейте 3/4 склянки води, зваріть у ній дрібно нашатковану цибулю, а потім баклажани протягом 3 хв. Додайте туди топінамбур і варіть ще 2 хвилини. Покладіть у каструлю дрібно нарізані помідори, варіть 10 хвилин. Перед подачею посипте рагу дрібно нарізаною зеленню.

Топінамбур, тушкований з цибулею

Потрібно: 2 гілочки меліси, 4 цибулини, 500 г топінамбура, півсклянки вершків, 20 г вершкового масла, 1 ст. л. лимонного соку, 1 ч. л. гірчиці.

Очищений топінамбур наріжте товстими скибочками, тушкуйте в солоній киплячій воді 15 хвилин. Подрібніть цибулю, спасеруйте її на розтопленому маслі, додайте гірчицю і вершки. Покладіть у цю суміш скибочки топінамбура, тушкуйте на малому вогні 12 хвилин, приправте лимонним соком. Перед подачею присипте подрібненою мелісою.

Запіканка з топінамбура

Потрібно: 50 г олії, 50 мл молока, 2 яйця, 500 г топінамбура, сіль.

Натріть топінамбур на крупній тертці, потім обсмажте його трохи на олії. Збийте яйця з молоком і з'єднайте з обсмаженим топінамбуром, посоліть. Викладіть отриману масу на змащену олією сковороду і запікайте в духовці. Подавайте зі сметаною.

Суп-пюре із земляною грушею

Потрібно: 2 цибулини, 500 г топінамбура, 3 склянки м'ясного бульйону, 1 пучок зеленої цибулі, 30 г вершкового масла, 3 ст. ложки борошна, 100 г сметани, мускатний горіх, перець, сіль.

Топінамбур наріжте кружальцями. Спасеруйте його разом із подрібненою цибулею. Викладіть овочі в киплячий бульйон і варіть 15 хвилин під кришкою. Подаючи до столу, посипте суп шматочками зеленої цибулі.

Рибна юшка з топінамбуром

Потрібно: 200 г кропиви, 200 г топінамбура, 300 г риби, 1 лавровий лист, 1 цибулина, 200 г сіль, чорний перець горошком, сіль.

Молоду кропиву тушкуйте 3 хвилини в підсоленій киплячій воді, викладіть у друшляк, дайте воді стекти, наріжте смужками, а листя щавлю і ріпчасту цибулю кільцями. Обсмажте останню в олії. Топінамбур наріжте соломкою. Покладіть його і зелень у каструлю, залийте злегка підсоленим окропом і варіть до повної готовності. Дайте хвилину до кінця варіння додайте спеції і обсмажену цибулю. Подаючи страву на стіл, покладіть в тарілку шматок відвареного рибного філе.

Смачного!

Підготувала Вікторія КОРОЛЬ.

Дитячий майданчик

Загадки

Зацвітають навесні
Білі квіти лісові.
Їх не варто, друже, рвати.
Треба їх охороняти.

(Підсніжники)

Я найперша зацвітаю
Синім цвітом серед гаю.
Відгадайте, що за квітка,
Бо мене не стане влітку.

(Пролісок)

Все у зелені довкола:
Пасовища, ліс і поле.
Мчать струмочки до ріки,
Ліплять гнізда ластівки.
І в сороки новина,
Облетіла всіх вона,
Сповіщаючи: ...

(Весна)

Три брати ідуть по світу
Від зими назустріч літу.
Перший прийде — танде лід,
Другий прийде — всюди квіт,
Третій прийде — укрива землю
шовкова трава!

Нерозлучні три брати.
Не стрічався з ними ти?

(Березень, квітень, травень)

Із малої цибулини
Виріс весняної днини,
До нарциса привітався
Та на грядці запишався.

(Тюльпан)

Лабіринт

Знайди відмінності

Навіщо верблюдові горб

Маленька Оленка дуже любить тварин. Сьогодні вони з мамою і татком ідуть у зоопарк. Як же Оленка радіє! Зранку вона вже крутиться перед дзеркалом у новому капелюшку. І ось вони вже в зоопарку.

Тут живуть цікаві тварини: жирафа — довгошия тварина, а он і лев — поважний і грізний, а це — веселі і запальні мавпочки. Аж ось Оленка побачила верблюда. Дівчинка підбігла ближче.

— Мамо! Тату! Гляньте, це — верблюд, і у нього на спині горб, точнісінько такий, як на малюнку у моїй книжечці! А навіщо він йому? Мабуть, тварині важко з ним ходити?

— Ні, доню, горб — це своєрідна комора. Там є великі запаси жиру, тому верблюд може нічого не їсти протягом двох тижнів і почуватися добре. Він живе у пустелі. А там обмаль води, їжі. Також горб захищає тіло верблюда від перегрівання на розпеченому сонці.

Оленка була вражена. Тепер вона знала, навіщо верблюдові горб. Дівчинка ще трохи постояла біля горбатої тварини і побігла розглядати інших. А верблюд гордо випнув свого горба, адже він ним пишався, бо це — його власна комора на спині.

Галина БРИТАН.

